

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

ԹԵՍՏ 2

Հարգելի դիմորդ

Խորհուրդ ենք տալիս առաջադրանքները կատարել ըստ հերթականության: Ուշադիր կարդացե՛ք յուրաքանչյուր առաջադրանք և պատասխանների առաջարկվող տարբերակները: Եթե Ձեզ չի հաջողվում որևէ առաջադրանքի անմիջապես պատասխանել, ժամանակ խնայելու նպատակով կարող եք այն բաց թողնել և դրան անդրադառնալ ավելի ուշ:

Ձեր առջև դրված թեստ-գրքույկի էջերի դատարկ մասերը ազատորեն կարող եք օգտագործել սևագրության համար: ***Թեստ-գրքույկը չի ստուգվում: Ստուգվում է միայն պատասխանների ձևաթուղթը:***

Առաջադրանքները կատարելուց հետո չմոռանաք պատասխանները ուշադիր և խնամքով նշել պատասխանների ձևաթղթում: Պատասխանների ձևաթղթի ճիշտ լրացումից է կախված Ձեր քննական միավորը:

Մաղթում ենք հաջողություն:

Ա մակարդակ

1

Ո՞ր դարերից է հիշատակվում Թորգոմա տուն կամ Թեգարամա երկիրը.

1) ք. ա. XXIII-XX դդ.

3) ք. ա. XIX-XV դդ.

2) ք. ա. XX-XVIII դդ.

4) ք. ա. XVIII-XV դդ.

2

Անտոնիոսը 60-հազարանոց զորքով ե՞րբ արշավեց Հայաստան.

1) ք. ա. 50 թ. ամռանը

3) ք. ա. 36 թ. գարնանը

2) ք. ա. 43 թ. գարնանը

4) ք. ա. 34 թ. ամռանը

3

Ե՞րբ է Տրդատ Արշակունին մենամարտում հաղթել գոթերի իշխանին.

1) 267 թ.

2) 296 թ.

3) 276 թ.

4) 279 թ.

4

Ե՞րբ է կնքվել հռոմեա-պարսկական պայմանագիրը («ամոթալի»).

1) 336 թ.

2) 363 թ.

3) 360 թ.

4) 365 թ.

5

Ե՞րբ է կնքվել Բուխարեստի հաշտության պայմանագիրը.

1) 1812 թ. մայիսի 16-ին

3) 1813 թ. հունիսի 12-ին

2) 1812 թ. սեպտեմբերի 4-ին

4) 1813 թ. հոկտեմբերի 12-ին

6

Ե՞րբ է ստեղծվել «Պաշտպան հայրենյաց» կազմակերպությունը.

1) 1879 թ.

2) 1874 թ.

3) 1881 թ.

4) 1882 թ.

7

Ե՞րբ է զոհվել IV զնդի հրամանատար Քեռին.

1) 1915 թ. ապրիլի 24-ին

3) 1916 թ. մայիսի 15-ին

2) 1915 թ. մայիսի 15-ին

4) 1917 թ. մարտի 15-ին

8

ԱՄՆ-ի Սենատը մերժեց Հայաստանի մանդատը ստանձնելու մասին նախագահ Վիլսոնի առաջարկը՝

1) 1920 թ. ապրիլի 23-ին

3) 1920 թ. օգոստոսի 10-ին

2) 1920 թ. հունիսի 1-ին

4) 1920 թ. նոյեմբերի 22-ին

9 Ո՞ր արքայի առաջնորդությամբ է ստեղծվել Վանի աշխարհակալությունը.

- 1) Ռուսա III-ի 2) Ռուսա II-ի 3) Սարգուրի I-ի 4) Արգիշտի I-ի

10 Խորենացին ո՞ւմ է մեծարել «այր իմաստուն և բանաստեղծ» խոսքերով.

- 1) Արտավազդ II-ին 3) Վրույրին
2) Օղյումպ քուրմին 4) Բարդաճանին

11 Հայոց ո՞ր կաթողիկոսի ձեռնադրմամբ է հաստատվում Հայոց կաթողիկոսական աթոռի սկզբնական ինքնուրույնությունը.

- 1) Հուսիկ Ա Պարթևի 3) Սահակ Ա Պարթևի
2) Ներսես Ա Պարթևի 4) Հուսիկ-Շահակ Աղբիանոսյանի

12 Չաքարե Չաքարյանի կրտսեր եղբայր Իվանեն ի՞նչ պաշտոն ստանձնեց.

- 1) աթաբեկի 3) հազարապետի
2) ամիրսպասալարի 4) իշխանաց իշխանի

13 Սյունիքի մեկիքները Բարայել Օրուն ուղեկցող կարգեցին.

- 1) Մելիք Սաֆրազին 3) մահտեսի Շահմուրատին
2) Մինաս վարդապետ Տիգրանյանին 4) Սյունիքի մեկիք Բարայելին

14 Ո՞վ է «Մարտական հրահանգներ» կանոնագրքի հեղինակը.

- 1) Գևորգ Չավուշը 3) Հրայր Դժոխքը
2) Աղբյուր Սերոբը 4) Անդրանիկ Օզանյանը

15 Ո՞վ է ստեղծել հայկական նոր ձայնագրությունը.

- 1) Մկրտում Հովնաթանյանը 3) Կոմիտասը
2) Համբարձում Լիմոնճյանը 4) Գալուստ Շերմազանյանը

16 Ո՞ւմ անունով է հետազայում կոչվել Հայկինոն.

- 1) Վարդան Աճեմյանի 3) Լևոն Քալանթարյանի
2) Համո Բեկնազարյանի 4) Գաբրիել Սունդուկյանի

17 Հայոց ո՞ր արքան է ասել հետևյալ խոսքերը.

«Ես ազատության էի ձգտում, քանզի լավ էի համարում, որ ինքս ազատ լինեմ և որդիներիս ազատություն թողնեմ».

1) Տիգրան Երվանդյանը	3) Պարույրը
2) Երվանդ Սակավակյացը	4) Վահագնը

18 **Բյուզանդական ո՞ր կայսեր նամակից է մեջբերված հատվածը.**

«Անհնազանդ մի ազգ են ... մեր միջև ...: Բայց ե՛կ ... ես իմս (այսինքն՝ Արևմտյան Հայաստանի հայ գորականներին) ժողովեմ և Թրակիա ուղարկեմ, և դու քոնը (այսինքն՝ Արևելյան Հայաստանի հայ գորականներին) ժողովի՛ր և հրամայի՛ր Արևելք տանել: Քանզի, եթե մեռնեն, մեր թշնամիները կմեռնեն, և եթե սպանեն, մեր թշնամիները կսպանվեն, և մենք կապրենք խաղաղությամբ: Քանզի, եթե նրանք իրենց երկրում մնան, մեզ հանգիստ չի լինի»:

1) Կոստանդին II	3) Հուստինիանոս I
2) Թեոդոսիոս I	4) Մորիկ

19 **Ինչպե՞ս է կոչվում այն լեզվաընտանիքը, որին պատկանում է հայերենը.**

1) ասիական	3) սեմական
2) եվրոպական	4) հնդեվրոպական

20 **Կիլիկյան Հայաստանի արքունի քարտուղարություն գործակալության գլխավոր պաշտոնյան կոչվում էր՝**

1) պայլ	2) կանցլեր	3) մարաջախտ	4) գունդստաբլ

21 **Բերված փաստարկներից ընտրել այն երեքը, որոնք հանդիսացել են Բագրատունիների պետության անկման պատճառներ.**

- ա) հայ-բյուզանդական առևտրական ու բարեկամական պայմանագրի կնքումը
- բ) Հայաստանի քաղաքական մասնատվածությունը
- գ) հայոց պետության նկատմամբ Բյուզանդիայի նվաճողական քաղաքականությունը
- դ) թյուրք-սելջուկների արշավանքները
- ե) Հայաստանի ներքին գործերին Սաջյան ամիրայության միջամտությունները
- զ) Անիի Բագրատունիների թագավորության ներսում սկսված գահակալական

պայքարը

1) բ, ե, դ

2) բ, գ, զ

3) ա, գ, դ

4) դ, ե, գ

22

Թվարկվածներից ո՞րն է 1828 թ. Ռուսաստանի կողմից Թուրքիայի դեմ պատերազմ սկսելու գլխավոր պատճառը.

1) մեծ ծավալ էր ընդունել հույների և բալկանյան այլ ժողովուրդների ազատագրական պայքարը

2) ցարիզմը ձգտում էր պահպանելու Բաթումի նավահանգիստը

3) Ռուսաստանը ձգտում էր տեր դառնալու սևծովյան նեղուցներին՝ Բոսֆորին ու Դարդանեղին, ամրապնդելու իր դիրքերը Բալկաններում և Արևմտյան Հայաստանում

4) Ռուսաստանը ձգտում էր ազատագրելու արևմտահայությանը և Հայաստանին տալու ինքնավարություն

23

Իրադարձությունները

դասավորել

ժամանակագրական

հաջորդականությամբ.

ա. Տրդատ Արշակունու հաղթական մենամարտը գոթերի իշխանի հետ

բ. Հռոմեա-պարսկական 40-ամյա խաղաղության պայմանագրի կնքումը

Մծբինում

գ. Ներսեհ Սասանյանի կողմից Հռոմի դեմ պատերազմի սկիզբը

դ. Տրդատ II-ի թագ ստանալը կայսր Մակրինոսից

ե. Հայ-հռոմեական ուժերի հաղթանակը Ոսխայի ճակատամարտում

զ. Խոսրով II-ի գահակալության սկիզբը

1) դ, գ, գ, ա, ե, բ

3) դ, գ, ա, ե, գ, բ

2) դ, գ, ա, գ, ե, բ

4) գ, դ, ա, գ, բ, ե

24

Իրադարձությունները

դասավորել

ժամանակագրական

հաջորդականությամբ.

ա. Հովնան Խութեցու և Աշոտ ու Դավիթ Բագրատունիների գլխավորությամբ

արաբների ոչնչացումը Տարոնում

բ. Աշոտ Մսակերի նստավայրի տեղափոխումը Դարույնքից Բագարան

գ. Նկան ամրոցի հերոսական դիմադրությունն Աշոտ Արծրունու գլխավորությամբ

դ. Բագարատ Բագրատունու գլխավորությամբ հայ նախարարների կողմից արաբ հարկահանի Հայաստան մտնելն արգելելը

ե. Խալիֆի կողմից Աշոտ Մսակերի ճանաչելը հայոց իշխան

զ. Հայոց իշխանաց իշխան Բագարատ Բագրատունու գահակալության սկիզբը

1) բ, գ, ե, դ, զ, ա

3) ե, բ, դ, ա, գ, զ

2) բ, գ, դ, ա, ե, զ

4) ե, բ, գ, դ, ա, զ

25 **Հայկական լեռնաշխարհի գետերը համապատասխանեցնել լեռներին, որոնցից դրանք սկիզբ են առնում.**

1) Խաչափայտի

ա. Արևելյան Եփրատ

2) Բյուրակնյան (Սրմանց)

բ. Արևելյան Տիգրիս

3) Ծաղկանց

գ. Ճորոխ

4) Ծաղկավետ

դ. Արևմտյան Եփրատ

ե. Արաքս

1) 1-գ, 2-բ, 3-ա, 4-դ

3) 1-ա, 2-գ, 3-դ, 4-բ

2) 1-գ, 2-ե, 3-ա, 4-դ

4) 1-ա, 2-ե, 3-բ, 4-դ

26 **Իրադարձությունները համապատասխանեցնել տարեթվերին.**

ա. Աղթամարում Զաքարիա կաթողիկոսի եղբորորդի Սմբատի օծվելը հայոց թագավոր

բ. շահ Աբասի գահակալման սկիզբը

գ. Ամասիայում հաշտության կնքումը Թուրքիայի և Պարսկաստանի միջև

դ. Բյուզանդական կայսրության մայրաքաղաքի գրավումը թուրք-օսմանների կողմից

ե. Կասրե-Շիրինի պայմանագրի կնքումը

1) 1550 թ.	4) 1587 թ.
2) 1555 թ.	5) 1465 թ.
3) 1639 թ.	6) 1453 թ.

1) ա-5, բ-4, գ-1, դ-2, ե-3	3) ա-5, բ-4, գ-2, դ-6, ե-3
2) ա-3, բ-2, գ-1, դ-6, ե-5	4) ա-3, բ-4, գ-2, դ-1, ե-5

27

Տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.

ա. Ք. ա. IX դ. 80-70-ական թթ. Հայկական լեռնաշխարհում հիշատակվող պետական կազմավորումներից նշանավոր էին հարավում՝ Միտաննին, իսկ հյուսիսում՝ Հայասան:

բ. Ք. ա. 859-843 թթ. ասորեստանյան արշավանքներին դիմակայած Արամուն ասորեստանյան աղբյուրներում անվանապես հիշատակվող առաջին ուրարտական արքան էր:

գ. Արամ Ուրարտացին ոչ միայն ջախջախել է ասորեստանցի նվաճողներին, այլև գրավել է Մարաստանն ու Փոքր Ասիայի զգալի մասը և հաղթական արշավանքերով հասել մինչև Պարսից ծոցի և Սև ծովի ափերը:

դ. Հայկական լեռնաշխարհում առաջացած պետական կազմավորումներից Նաիրի թագավորությունը հաջողվել է Ք.ա. 880-ական թվականներից սկսած՝ ամբողջ Հայկական լեռնաշխարհը միավորել իր իշխանության ներքո:

ե. Քանի որ «Ուրարտուն» դարձել էր Հայաստանի ընդհանրական անվանում, ուստի ասորեստանյան աղբյուրները շարունակում են այդ անունով հիշատակել նաև Նաիրի թագավորությունը:

1) ա, բ	3) դ, ե
2) բ, ե	4) գ, ե

28 Ե՞րբ է ստեղծվել մանրանկարներով զարդարված և մեզ հասած առաջին ամբողջական ձեռագիրը.

- 1) 1001 թ. 2) 851 թ. 3) 989 թ. 4) 961 թ.

29 Ե՞րբ է Արցախում հաստատվել հրադադարը.

- 1) 1993 թ. հուլիսի 23-ին 3) 1994 թ. մայիսի 12-ին
2) 1994 թ. փետրվարի 18-ին 4) 1995 թ. հուլիսի 5-ին

30 Որքա՞ն էր Կիլիկյան Հայաստանի տարածքը.

- 1) մոտ 50 հազ. քառ. կմ 3) մոտ 80 հազ. քառ. կմ
2) մոտ 30 հազ. քառ. կմ 4) մոտ 70 հազ. քառ. կմ

31 Կիլիկիայի հայկական ինքնավարության կառավարությունը գլխավորում էր՝

- 1) Ներսես Թավուզճյանը 3) Պետրոս Սարաճյանը
2) Միհրան Տամատյանը 4) Սարգիս Ճեպեճյանը

32 Ո՞ր երկրների կառավարություններն են ընդունել նշված հայտարարությունը.

«Հաշվի առնելով մարդկության ու քաղաքակրթության դեմ Թուրքիայի կողմից կատարված այս նոր հանցագործությունները՝ ... դաշնակից կառավարությունները սույնով հրապարակավ հայտնում են Բարձր դռանը, որ իրենք այդ հանցագործությունների համար անձնապես պատասխանատու են համարելու թուրքական կառավարության բոլոր անդամներին, ինչպես նաև կառավարության տեղական այն ներկայացուցիչներին, ովքեր մասնակից են եղել կոտորածներին»:

- 1) Մեծ Բրիտանիա, Ռուսաստան և Գերմանիա
2) Ֆրանսիա, Ավստրո-Հունգարիա, Մեծ Բրիտանիա
3) Մեծ Բրիտանիա, Ռուսաստան և Ֆրանսիա
4) Մեծ Բրիտանիա, Ռուսաստան և ԱՄՆ

33 Ո՞վ է մեջբերված խոսքի հեղինակը.

Խոսելով «Թուրքիայի կողմից զավթված հայկական մարզերի» մասին՝ նա

ասաց. «Մենք հաստատակամորեն կձգտենք մեր առաջադրած հարցի դրական լուծմանը, որը կենսական նշանակություն ունի ամբողջ հայ ժողովրդի հետագա զարգացման համար»:

1) Աղասի Խանջյան	3) Ասքանազ Մռավյան
2) Գրիգոր Հարությունյան	4) Յակով Զարոբյան

34 Գտնել ճիշտ պատասխանը.

ԽՍՀՄ-ն արդյունաբերացնել նշանակում էր՝

- 1) հաստատել կառավարման վարչահրամայական եղանակ և կուսակցական ամենատիրություն
- 2) վերացնել մանր, անհատական գյուղացիական տնտեսությունները և ստեղծել կոլտնտեսություններ
- 3) ստեղծել արդյունաբերական ճյուղեր, կառուցել գործարաններ, ֆաբրիկաներ, երկաթուղիներ, հասնել նրան, որ ԽՍՀՄ-ի տնտեսության մեջ գերիշխող դառնար արդյունաբերությունը
- 4) երկրում վերացնել անգրագիտությունը

35 Սասանյանները, տիրանալով գահին, թշնամական դիրք բռնեցին հայերի նկատմամբ, որովհետև՝

- 1) հայ Արշակունիները հավատարիմ էին մնացել իրենց դաշնակից պարթև Արշակունիներին:
- 2) Մեծ Հայքի թագավորությունը ձգտում էր Սասանյաններից գրավելու Ատրպատականը:
- 3) հայ Արշակունիները սատարում էին Արևելքի քրիստոնեական համայնքներին:
- 4) Մեծ Հայքի թագավորությունը ցանկանում էր ազատագրվել Սասանյանների գերիշխանությունից:

36 Պատմական իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

ա. Շահամիր Շահամիրյանի կողմից Մադրաս քաղաքում հայկական

տպարանի հիմնումը

բ. անգլիական «Արևելահնդկական ընկերության» և հայ վաճառականության միջև պայմանագրի կնքումը

գ. «Որոգայթ փառաց» գրքի հրատարակումը

դ. «Նոր տետրակ, որ կոչի յորդորակ» գրքի հրատարակումը

ե. Արևելյան Վրաստանի բռնակցումը Ռուսաստանին

զ. Հովսեփ Էմինի վերջնական վերադարձը Հնդկաստան

1) գ, բ, ա, դ, գ, ե

3) ե, ա, գ, դ, գ, բ

2) բ, գ, ա, գ, դ, ե

4) բ, գ, ա, դ, գ, ե

37 Դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

ա. Լեոնային Ղարաբաղի անկախության հանրաքվեի անցկացումը

բ. հայերի զանգվածային արստրվելը Ալթայի երկրամաս

գ. Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի սկիզբը

դ. ՀՀ-ի անկախության հանրաքվեի անցկացումը

ե. անհատի պաշտամունքի դատապարտումը՝ ստալինիզմի վերացման գործընթացի սկիզբը

զ. Հայրենական մեծ պատերազմի սկիզբը

1) գ, բ, գ, դ, ե, ա

3) գ, գ, բ, ե, դ, ա

2) բ, ե, դ, ա, գ, գ

4) ե, բ, դ, ա, գ, գ

38 Կատարել համապատասխանեցում.

1) Գյուլիստանի սղնախի հրամանատարը 1729-1731 թթ.

2) Սյունիքի ազատագրական պայքարի ղեկավարը 1728-1730 թթ.

3) Խամսայի մելիքությունների առաջին կառավարիչը

4) Արարատյան երկրի քալանթարը Նադիր շահի իշխանության տարիներին

5) Սյունիքում ստեղծված հայկական իշխանության ղեկավարը

ա. Ավան հարյուրապետ

դ. Դավիթ բեկ

բ. Մելիքջան Մելիք-Շահնազարյանց

ե. Մխիթար սպարապետ

գ. Աբրահամ սպարապետ

գ. Մելիք Եգան

1) 1-ե, 2-դ, 3-ա, 4-բ, 5-գ

3) 1-ե, 2-դ, 3-ա, 4-բ, 5-գ

2) 1-գ, 2-ե, 3-գ, 4-բ, 5-դ

4) 1-ա, 2-ե, 3-գ, 4-գ, 5-դ

39 Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

1) Հայ հեղափոխական դաշնակցություն կուսակցությունն իր տարբեր կառույցների գործունեությունը համակարգելու համար ստեղծեց հատուկ մարմիններ, որոնք կոչվում էին բյուրո:

2) Բալկաններում օսմանյան բռնապետության դեմ պայքարի ելած վրիժառուները կոչվում էին չելլոներ:

3) Հայդուկ հունգարերեն նշանակում է «հետևակ»:

4) Առաջին հայդուրկները հայերի նկատմամբ թուրքական իշխանությունների կողմից նոր բռնությունների ադիթ չտալու նպատակով հաճախ ներկայացել են որպես քրդեր և հանդես եկել «չետնիկներ» կոչվող քրդական հակակառավարական ջոկատների կազմում:

5) Ֆիդայի կամ ֆեդայի արաբերեն նշանակում է «ահաբեկիչ»:

40 Ո՞ր իրադարձությունները պատճառ հանդիսացան, որ ԽՍՀՄ ղեկավարությունը հրաժարվի Թուրքիայից հայկական տարածքների պահանջից.

1) ՄԱԿ-ի կազմավորումը և Թուրքիայի անդամակցումը այդ կառույցին

2) միջազգային իրավիճակի սրումը

3) ֆաշիստական վարչակարգերի հաստատումը Եվրոպայի շատ երկրներում

4) Հյուսիսատլանտյան խմբավորման կազմավորումը և Թուրքիայի անդամակցումը այդ ռազմաքաղաքական դաշինքին

5) Սևծովյան տնտեսական համագործակցության (ՄՕՏՀ) կազմավորումը և Թուրքիայի անդամակցումն այդ կառույցին

6) ԱՊՀ կազմավորումը և Թուրքիայի անդամակցումն այդ կառույցին

41

XX դ. սկզբների իրադարձություններից ո՞րն է խախտում տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Սարիղամիշի ճակատամարտի ավարտը
- 2) Շատախի կենտրոն Թաղի ինքնապաշտպանության սկիզբը
- 3) Վանի ինքնապաշտպանության սկիզբը
- 4) Արևմտյան Հայաստանում բարենորոգումներ կատարելու վերաբերյալ ռուս-թուրքական համաձայնագրի ստորագրումը
- 5) Դիլմանի ճակատամարտը

42

Թվարկվածներից որո՞նք 1914 թ. ռուս-թուրքական համաձայնագրի պայմաններից չեն.

- 1) Յոթ նահանգներից՝ Էրզրում, Տրապիզոն, Սեբաստիա և Վան, Բիթլիս, Խարբերդ, Դիրաբեքիր, ձևավորվելու էր երկու վարչական միավոր:
- 2) Արևմտյան Հայաստանի տարածքում ստեղծվելու էր հատուկ գեներալ-նահանգապետություն:
- 3) Ստեղծված վարչական միավորները կառավարվելու էին երկու օտարերկրյա ընդհանուր տեսուչների կողմից:
- 4) Տեսուչներն իրավունք էին ստանում նշանակելու և պաշտոնանկ անելու ապաշնորհ կամ օրինազանց պաշտոնյաներին:
- 5) Հողային հարցերը պետք է վճռվեին տեսուչի անմիջական վերահսկողությամբ:
- 6) Ռուսաստանի գրաված տարածքում ստեղծված երեք հայկական մարզերը կառավարվելու կառավարվելու էին գեներալ-կոմիսարի և նրա երկու օգնականների միջոցով:

43

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Սեբաստիայի գրավումը մոնղոլների կողմից

- 2) Գող Վասիլի իշխանության հիմնումը
- 3) Անիի հանձնումը Շադդադյաններին
- 4) Երուսաղեմի թագավորության հիմնումը
- 5) Ծամնդավ բերդաքաղաքի հանձնումը Գագիկ Կարսեցուն

44 Կատարել համապատասխանեցում.

ա. Ազգերի լիգա

բ. Լոզանի կոնֆերանս

գ. Հայկական համաշխարհային կոնգրես

դ. Անկարայում Թուրքիայի և ֆրանսիայի մինջև կնքված համաձայնագիր

ե. Լոնդոնի կոնֆերանս

1) Կիլիկիային ինքնավարություն տրամադրելու վերաբերյալ հայկական պատվիրակությունների պահանջի ներկայացումը

2) Կիլիկիայի հանձնումը Թուրքիային

3) հայկական հողային պահանջների վերաբերյալ փաստաթղթի պատրաստումը և հանձնումը ԱՄՆ պետքարտուղարի տեղակալին

4) Թուրքիայում հայերի «ազգային օջախ» ստեղծելու առաջարկի մերժումը

Թուրքիայի արտգործնախարար Իսմեթ փաշայի կողմից

5) համաշխարհային հանրությանը 1915-1923 թթ. Թուրքիայի իրականացրած քաղաքականությանը ծանոթացնելու նպատակով համազգային կենտրոնական մարմնի ստեղծումը

6) հայերի համար «ազգային օջախի» ստեղծման մասին որոշման ընդունումը

45 Տրված պնդումներից յուրաքանչյուրի համար ընտրել՝ «Ճիշտ է», «Միսալ է», «Չգիտեմ» պատասխաններից որևէ մեկը:

1) Ազգային գործիչ Եր. Օտյանի առաջարկությամբ Բեռլինի վեհաժողովին մասնակցելու նպատակով Եվրոպա մեկնող հայկական պատվիրակությունը գլխավորել է Մկրտիչ Խրիմյանը:

- 2) Հայկական պատվիրակության կազմում ընդգրկվել էին նաև Խորեն Նարբեյր, Մինաս Չերազը և Ստեփան Փափազյանը:
- 3) Բեռլինի վեհաժողովի նախօրյակին՝ մայիսի 18-ին, Լոնդոնում կնքված ռուս-թուրքական համաձայնագրով նախատեսվում էր վերանայել Սան Ստեֆանոյի պայմանագրի մի շարք կետեր:
- 4) Բեռլինի պայմանագրով Սարիղամիշն ու Բայազետը վերադարձվեցին Օսմանյան կայսրությանը:
- 5) Մկրտիչ Խրիմյանն ու Մինաս Չերազը Բեռլինի վեհաժողովի վերջին օրը՝ 1878 թ. հուլիսի 1-ին, բողոք ներկայացրին մեծ տերություններին:
- 6) Բեռլինի վեհաժողովն ընթացավ Մեծ Բրիտանիայի մշակած սցենարով:

Բ մակարդակ

46

Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

ա. Գավգամելայի ճակատամարտի առնչությամբ Ք. ա. IV դ. առաջին անգամ հիշատակվում են Մեծ և Փոքր Հայքերը՝ որպես միասնական վարչական միավորներ:

բ. Հայաստանի քրմապետը նաև համարվում էր Մեծ դատավոր

գ. Հայաստանում Ք.ա. III դարից սկսված ժամանակաշրջանը հայտնի է «ուշ հելլենիստական» անունով:

դ. Արամագղը երկրի և երկնքի արարիչ, մարդկանց բարօրություն, լիություն ու արիություն շնորհող աստվածն էր:

ե. Վահագնը ռազմի, քաջության և ամպրոպի աստվածն էր:

զ. Հելլենիզմի դարաշրջանում հայոց մեջ տարածված կրոնը միաստվածային էր:

է. Զրադաշտականությունն իր բնույթով դուալիստական կրոն է:

1) բ, դ, է

3) բ, է, գ

2) ա, գ, գ

4) ա, գ, է

47

Տրված հասկացությունները համապատասխանեցնել իրենց բովանդակությանը.

1) Ժողկոմխորհ

2) Պետական դոմա

3) Անդրկովկասյան կոմիսարիատ

4) Անդրկովկասյան հատուկ կոմիտե

5) Անդրկովկասյան Ժողովրդավարական Դաշնային Հանրապետություն

6) Թուրքահայաստան

- ա. Հոկտեմբերյան հեղափոխությունից հետո Անդրկովկասում ստեղծված կառավարություն
- բ. Անդրկովկասում 1918 թ. գարնանը ստեղծված պետական կազմավորում
- գ. Ռուսաստանում բոլշևիկների ստեղծած կառավարություն
- դ. օրենսդրախորհրդակցական պետական մարմին Ռուսաստանյան կայսրությունում
- ե. Անդրկովկասում ցարիզմի տապալումից հետո ստեղծված իշխանության մարմին
- զ. Արևմտյան Հայաստանի գրավված տարածքում ստեղծված վարչական միավոր
- է. Հեղափոխական արտակարգ պատժիչ մարմին

1) 1-գ, 2-դ, 3-ա, 4-ե, 5-բ, 6-զ	3) 1-ա, 2-բ, 3-դ, 4-ե, 5-զ, 6-զ
2) 1-ե, 2-ա, 3-դ, 4-բ, 5-զ, 6-է	4) 1-գ, 2-դ, 3-զ, 4-բ, 5-ե, 6-է

48 **Ստորև թվարկված պատմական իրադարձությունների պատճառներից և հետևանքներից որո՞նք են ճիշտ.**

- ա) Մծբինի հաշտության հետևանքը Հյուսիսային Միջագետքում հռոմեացիների դիրքերի թուլացումն էր:
- բ) Դենշապուհի աշխարհագրի հետևանքը Հայաստանում հարկերի անօրինակ ծանրացումն էր:
- գ) Խաղխաղի ճակատամարտի հետևանքը պարսից զորավար Միհրանի քսանհազարանոց զորքի պարտությունն էր:
- դ) Գյուտ կաթողիկոսի՝ Տիգրան մեկնելու պատճառը Խոսրով II-ի գումարած ժողովին մասնակցելն էր:
- ե) VII դարի կեսերի արաբական արշավանքների հետևանքը Սասանյան տերության կործանումն էր:

զ) IX դարի վերջին Մաջյան ամիրայի՝ Հայաստան ներխուժելու պատճառը հայ-բյուզանդական 883 թ. կնքված պայմանագիրն էր:

է) Անիի Բագրատունիներին ենթակա թագավորությունների առաջացման պատճառը ուշ միջնադարին բնորոշ ավատատիրական մասնատվածությունը և հայ իշխանների կենտրոնաձիգ քաղաքականությունն էին:

ը) Հայաստանում Չարմաղանի հաջողությունների պատճառը Ջաքարյանների իշխանապետությունում ներիշխանական երկպառակություններն էին:

1) ա, դ, ը

2) գ, զ, է

3) բ, ե, ը

4) ա, բ, է

49

Ստորև թվարկված պատմական դեպքերի ու իրադարձությունների հետևանքներից որո՞նք են սխալ.

ա. Կիմերների հարձակման հետևանքով Վանի թագավորությունը հայտնվեց երկու ճակատով հարձակվող թշնամիների օղակում:

բ. Ք. ա. VIII դ. վերջերին Ասորեստանը վերականգնեց դիրքերը՝ կրկին դառնալով Վանի տերության մրցակիցն Առաջավոր Ասիայում:

գ. Արտաշես I-ի միավորիչ գործունեության հետևանքով հայկական տարածքների մեծ մասը միավորվեց մեկ ընդհանուր պետության մեջ:

դ. Վանի թագավորության և սկյութների միջև հաստատված դաշնակցային հարաբերությունների հետևանքը վերջիններիս՝ Փոքր Ասիայի արևելքում հաստատվելն էր:

ե. Արտաշեսյանների արքայատոհմի անկման հետևանքով հայ բնակչության և իշխանների մի մասը ստիպված հեռացավ հայրենիքից:

զ. Արտաշես I-ի միավորիչ գործունեության հետևանքով հայկական բոլոր տարածքները, բացառությամբ Փոքր Հայքի, միավորվեցին մեկ միասնական պետության մեջ:

է. Լուկուլլոսի պարտության հետևանքով վերականգնվեց Հայկական տերության հեղինակությունը:

1) ա, ե, է

- 2) դ, է, գ
- 3) ա, գ, է
- 4) բ, դ, գ

50 **Քաղաքները դասավորել ըստ դրանց հիմնադրման ժամանակագրական հաջորդականության.**

ա. Տիգրանակերտ	գ. Մծուրք
բ. Էրեբունի	է. Երվանդաշատ
զ. Վաղարշապատ	ը. Մենուախինիլի
դ. Արշամաշատ	թ. Սամուսատ
ե. Տուշպա	

1) է, ը, բ, է, դ, թ, ա, գ, գ	3) է, ը, բ, թ, դ, է, ա, գ, գ
2) է, բ, ը, թ, դ, է, ա, գ, գ	4) ը, է, բ, թ, է, ա, դ, գ, գ

51 **Տրված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել վերջինը՝ ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.**

- ա. Հայոց գրերի գյուտը
- բ. Հագարապետ Վահան Ամատունու պաշտոնազրկումը և փոխարինումը պարսիկ պաշտոնյայով
- գ. Սահակ Պարթևի զրկվելը կաթողիկոսությունից
- դ. Մուշեղ Մամիկոնյանի դավադիր սպանությունը
- է. Բատ Սահառունու մահապատիժը
- զ. Վարազդատ Արշակունու գահակալության սկիզբը
- է. Արտաշես Արշակունու գահակալության ավարտը
- ը. Մամիկոնյան տոհմի տանուտերության և սպարապետության գործի ստանձնումը Մանվել Մամիկոնյանի կողմից
- թ. Շահապիվանի եկեղեցական ժողովի գումարումը
- ժ. Վարազդատ Արշակունու գահազրկումը

- 1. բ
- 2. գ

- 3. է
- 4. թ

52 **Տրված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել հինգերորդը.**

- ա. Պոլոժենիեի հրապարակումը
- բ. Երևանի նահանգի հիմնումը
- գ. պարսկահպատակ հայերի՝ Արևելյան Հայաստանում վերաբնակեցման սկիզբը
- դ. թանգիմաթի հրապարակումը Օսմանյան կայսրությունում
- ե. Թուրքմենչայի պայմանագրի կնքումը
- զ. Կասպիական մարզի ստեղծումը
- է. արևմտահայության՝ ռուսական տերությանն անցած տարածքներում զանգվածային վերաբնակեցման սկիզբը
- ը. Կ. Պոլսի Ազգային ստեղծումը

- 1) դ 2) գ 3) է 4) ա

53 **Կատարել պատմական իրադարձությունների և տարեթվերի համապատասխանեցում.**

- ա) Տրիգրան VI-ի՝ հայոց գահին բարձրացվելը Ներոնի կողմից
- բ) Վաղարշ I Արշակունու գահակալումը Պարթևստանում
- գ) Կորբուլոնի ներխուժումը Մեծ Հայք
- դ) Հռանդեայի պայմանագրի կնքումը
- ե) Տրդատ I-ի գահակալումը
- զ) Սասանյանների հաստատումը պարսից գահին
- է) Խոսրով II-ի որդի Տրդատի մենամարտը գոթական իշխանի հետ
- ը) Ոսիսայի ճակատամարտը

թ) Մծբինի պայմանագրի կնքումը

1) 60 թ.	6) 51-80 թթ.
2) 298 թ.	7) 297 թ.
3) 276 թ.	8) 64 թ.
4) 66-88 թթ.	9) 58 թ.
5) 226 թ.	10) 88-110 թթ.
- 1) ա-8, բ-10, գ-1, դ-9, ե-4, զ-7, է-5, ը-2, թ-3
2) ա-1, բ-6, գ-9, դ-8, ե-10, զ-2, է-3, ը-5, թ-7
3) ա-9, բ-4, գ-1, դ-8, ե-10, զ-3, է-7, ը-5, թ-2
4) ա-1, բ-6, գ-9, դ-8, ե-4, զ-5, է-3, ը-7, թ-2

54

Ընտրել սխալ պնդումները.

ա. Ըստ ավանդության՝ Բելի նկատմամբ Հայկի տարած հաղթանակի տարին (Ք.ա. 2492 թ.) համարվել է Բուն Հայոց թվականի սկիզբը:

բ. Հայաստանի չափազանց բարենպաստ պայմաններն ու աշխարհաքաղաքական դիրքը անցյալում և նորագույն շրջանում առաջացրել են տարբեր պետությունների, ժողովուրդների և քոչվոր ցեղերի հետաքրքրությունը:

գ. Հայասան առաջին անգամ հիշատակվում է Ք.ա XVI դ. Խեթական մի արքայի արշավանքների կապակցությամբ, որոնց ժամանակ նրա դեմ դուրս է գալիս այդ երկրի թագավոր Խուկանան:

դ. Խեթական աղբյուրների համաձայն՝ Հայասա թագավորությունն ունեցել է արքունիք, բանակ, արքունի դիվան՝ իր դպիրներով, ինչպես նաև դիցարան:

ե. «Նաիրի» անվամբ իրենց երկիրը կոչել են նաև Վանի թագավորության տիրակալներն ասուրերենով գրված արձանագրություններում:

զ. Հայերի օգտագործած արեգակնային օրացույցի հիմքով տոմարական

համակարգերից առավել նշանավոր են Հայոց մեծ թվականը, Հայոց միջին թվականը և Հայոց փոքր թվականը:

է. Ըստ Մովսես Խորենացու՝ Տիգրան Մեծը, ի թիվս բազում այլ բարեփոխումների, բարեկարգել ու ճշգրտել է օրացույցը:

ը. Ասուրա-բաբելական աղբյուրներում Հայաստանն «Ուրարտու» անվամբ հիշատակվում է մինչև Ք.ա. IV դարի առաջին կեսը:

- 1) ա, գ, ը 2) դ, ե, ը 3) գ, գ, է 4) բ, գ, է

55

Թվարկված որոշումներից առանձնացնել երեքը, որոնք ընդունվել են

Աշտիշատի ժողովում.

ա. Թագավորն ու մեծամեծները թող գթասիրտ լինեն իրենց ծառաների և ստորադրյալների նկատմամբ, սիրեն նրանց՝ որպես իրենց ընտանիքի անդամների:

բ. Կաթողիկոսը թեմակալ եպիսկոպոսներ նշանակելիս պետք է հաշվի առնի միայն աշխարհատեր և աշխարհակալ նախարարների առաջարկները:

գ. Կաթողիկոսը թեմակալ եպիսկոպոսներ նշանակելիս պետք է հաշվի առնի ոչ միայն աշխարհատեր և աշխարհակալ, այլև գավառատեր և գավառալ նախարարների առաջարկները:

դ. Թագավորն ու մեծամեծները անօրեն կերպով և չափազանց մեծ հարկերով չնեղեն հասարակ ժողովրդին:

ե. Թագավորն ու մեծամեծները թող գյուղական եկեղեցիների քահանաներին բոլոր ազարակ տեղերում տան երկուական, իսկ ավաններում՝ չորսական ծխի հողաբաժին:

զ. Թագավորն ու մեծամեծները թող զանազան գավառներից հավաքված մանուկներ ուղարկեն կաթողիկոսարան՝ Ավետարանի խոսքը ժողովրդին մատչելի դարձնելու համար հայերենի հմուտ թարգմանիչներ պատրաստելու նպատակով:

է. Ծառաները թող հնազանդ և հավատարիմ մնան տերերին:

1) ա, գ, է

2) բ, գ, է

- 3) ա, դ, ե
- 4) ա, ե, է

56 **Բերված փաստարկներից որո՞նք են ճիշտ.**

ա. 1992 թ. դեկտեմբերին Թուրքիան ճանաչեց Հայաստանի անկախությունը, բայց նրա հետ դիվանագիտական հարաբերություններ չհաստատեց:

բ. 1993 թ. մայիսի 18-ին հայ ազատամարտիկները մտան Լաչին:

գ. 2007 թ. հունվարի 19-ին Ստամբուլում ահաբեկչության զոհ դարձավ «Ակոս» թերթի խմբագիր Հրանտ Դինքը:

դ. 2009 թ. հոկտեմբերի 10-ին Ցյուրիխում Հայաստանի Հանրապետության և Թուրքիայի միջև ստորագրվեցին «Երկկողմ դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման և զարգացման մասին» արձանագրությունները:

ե. 1992 թ. հունվարի 8-ին ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի նախագահ ընտրվեց 33-ամյա պատմաբան Արթուր Մկրտչյանը:

զ. 1920-ական թվականների սկզբին ամենամարդաշատ հայկական գաղթօջախը Շվեդիայում էր:

է. 1949 թ. օգոստոսին ՀԽՍՀ նախարարների խորհրդին առընթեր ներգաղթի կոմիտեն դադարեցրեց իր գործունեությունը:

ը. 2015 թ. հունվարից ՀՀ-ն Եվրոպայի խորհրդի (ԵԽ) լիիրավ անդամ է:

- 1) բ, գ, զ, է
- 2) գ, դ, ե, է
- 3) բ, դ, ե, ը
- 4) ա, բ, գ, ը

57 **Կատարել համապատասխանեցում.**

Հեղինակ

- 1) Հովհաննես Այվազովսկի
- 2) Եղիշե Թադևոսյան
- 3) Գևորգ Բաշինջաղյան
- 4) Վարդգես Սուրենյանց
- 5) Տիգրան Չուխաճյան
- 6) Արմեն Տիգրանյան

Ստեղծագործություն

ա. «Արշակ Բ»

բ. «Սևանա լիճ»

գ. «Դեպի Արագած տանող ճանապարհը»

դ. «Գրիգոր Լուսավորչի տեսիլքը»

ե. «Շամիրամն Արա Գեղեցիկի դիակի մոտ»

զ. «Անուշ»

է. «Տիրամայրը»

1) 1-դ, 2-է, 3-բ, 4-ե, 5-զ, 6-ա

2) 1-բ, 2-է, 3-զ, 4-զ, 5-ա, 6-ե

3) 1-բ, 2-դ, 3-զ, 4-ե, 5-ա, 6-զ

4) 1-զ, 2-է, 3-բ, 4-դ, 5-ա, 6-ե

58

Գտնել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Հունահռոմեական հեղինակները Արտաշես I-ի ստեղծած վարչամիավորներն անվանում են ստրատեգիա:
- 2) Հունահռոմեական հեղինակները Արտաշես I-ի ստեղծած վարչամիավորներն անվանում են կուսակալություն:
- 3) Հունահռոմեական հեղինակները Արտաշես I-ի ստեղծած վարչամիավորներն անվանում են սատրապություն:
- 4) Զրադաշտական կրոնի սպասավորները կոչվում էին մոգ:
- 5) Զրադաշտական կրոնի սպասավորները կոչվում էին քուրմ:
- 6) Աքեմենյան տիրապետության օրոք Հայաստանի արևմտյան մասի կառավարիչը կոչվում էր սատրապ:
- 7) Աքեմենյան տիրապետության օրոք Հայաստանի արևմտյան մասի կառավարիչը կոչվում էր հյուպարքոս:

Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Այն մարդիկ, ովքեր խորհրդային իշխանությունից պահանջում էին պահպանել օրենքները և ԽՍՀՄ Սահմանադրությունը և պայքարում էին մարդու իրավունքների պաշտպանության համար, կոչվում էին այլախոհներ:
- 2) 1989 թ. հունվարի 11-ին ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի նախագահության կողմից ԼՂԻՄ-ում ստեղծված կառավարման մարմինը կոչվում էր Հատուկ կառավարման կոմիտե:
- 3) 1989 թ. օգոստոսի 16-ի Ստեփանակերտի պետական թատրոնի շենքում տեղի ունեցած Լեոնային Ղարաբաղի ազգաբնակչության լիազոր ներկայացուցիչների համագումարում 80 հոգուց ընտրված մարմինը կոչվում էր Ազգային ժողով:
- 4) Նոր Սահմանադրության նախագծի մշակման նպատակով 1990 թ. նոյեմբերի 15-ին ստեղծված մարմինը ՀՀ Գերագույն խորհրդի սահմանադրական հանձնաժողովն էր:
- 5) «Հոչակագիր Հայաստանի անկախության մասին» փաստաթղթով Հայաստանի բարձրագույն օրենսդիր մարմինը՝ Գերագույն խորհուրդը, վերանվանվում էր Ազգային խորհուրդ:
- 6) 1989 թ. նոյեմբերի 4-ին բացված համագումարում ընդունվեց ՀՀՇ՝ Հայ հեղափոխական շարժում կազմակերպության ծրագիրն ու կանոնադրությունը:
- 7) 1991 թ. սեպտեմբերի 2-ին Ստեփանակերտում տեղի ունեցած Լեոնային Ղարաբաղի պատգամավորների մարզային և Շահումյանի շրջանային խորհուրդների համատեղ նստաշրջանում ընդունված որոշումը վերնագրված էր «Հոչակագիր Լեոնային Ղարաբաղի հոչակման մասին»:
- 8) Մ. Գորբաչովի առաջարկությամբ 1991 թ. դեկտեմբերի 8-ին Բելոռուսիայի Բելովեժյան անտառում ԽՍՀՄ վերացումից հետո ստեղծվելիք նոր միությունը

պետք է կոչվեր ԱՊՀ՝ Անկախ Պետությունների Համագործակցություն:

60

Դվինի 506 և 554 թթ. ժողովների որոշումների արդյունքում՝

- 1) դատապարտվեցին նեստորականների գործողությունները
- 2) պաշտպանվեց Հայոց եկեղեցու դավանաբանությունը ասորի եկեղեցու ոտնձգություններից
- 3) Աշտիշատի ժողովի դավանաբանության վրա հաստատված գրություն կազմվեց
- 4) Պաշտպանվեց Հայոց եկեղեցու դավանաբանությունը Բյուզանդական եկեղեցու ոտնձգություններից
- 5) Նիկեայի ժողովի դավանաբանության վրա հաստատված գրություն կազմվեց
- 6) Պաշտպանվեց Հայոց եկեղեցու դավանաբանությունը Վրաց եկեղեցու ոտնձգությունից
- 7) Ադուենի ժողովի դավանաբանության վրա հաստատված գրություն կազմվեց

61

Արցախյան հիմնախնդրի շուրջ տարվող աշխատանքների արդյունքում՝

- 1) Արցախյան հիմնախնդիրը Եվրոպայի անվտանգության և համագործակցության կազմակերպության (ԵԱՀԿ) քննարկման առարկա դարձավ 1992 թ. հունվարից, երբ ՀՀ-ն անդամակցեց ԵԱՀԿ-ին:
- 2) ԵԱՀԿ ձևաչափով ստեղծվել է արցախյան հիմնախնդրի լուծման հիմնական կառույցը՝ ԵԱՀԿ Մինսկի խումբը՝ Ռուսաստանի, ԱՄՆ-ի և Գերմանիայի համանախագահությամբ:
- 3) 1995 թ. վերջին ԵԱՀԿ Լիսաբոնի գազաթնաժողովում փորձ արվեց Արցախյան հիմնախնդրի լուծումը կապել Ադրբեյջանի տարածքային ամբողջականության հետ:
- 4) ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների ջանքերով 1999 թ. սկսվեցին Հայաստանի և Ադրբեյջանի նախագահների ուղղակի շփումները, որոնք շարունակվում են մինչև այժմ:
- 5) ՀՀ-ի համար խնդրի կարգավորման հիմքը շարունակում է մնալ պետությունների տարածքային ամբողջականության պահպանման իրավունքի ամրագրումը:
- 6) 1995 թ. մայիսի 12-ի զինադադարից հետո սկսվեց ԼՂՀ հակամարտության կարգավորման բանակցային փուլը:
- 7) 1993 թ. ընթացքում ԼՂՀ խնդրով ՄԱԿ-ում ընդունվել է երեք բանաձև:

62

Ստորև բերված պնդումներից որո՞նք են սխալ.

- 1) Սուրբ Գրքի հայերեն թարգմանությունը անվանվել է Աստվածաշունչ:
- 2) Հայրենիք վերադարձող Մեսրոպ Մաշտոցին Արաքսի ափին մեծ հանդիսավորությամբ դիմավորել են Վռամշապուհ արքան, Սահակ Պարթև կաթողիկոսը, նախարարագունդ ավագանին՝ ժողովրդի բազմության հետ:
- 3) Մեսրոպ Մաշտոցը՝ հայ դպրության հիմնադիրը, գրել է հոգևոր ճառեր, երգեր, հատկապես շարականներ:
- 4) Մեսրոպ Մաշտոցը տառեր է ստեղծել նաև վրաց և Արաքսի ձախափնյա բուն Աղվանքի ցեղերից մազքութների համար:
- 5) Սահակ Պարթևի նամակով Մաշտոցը Վարդանի հետ ներկայանում է բյուզանդական կայսր Թեոդոսիոս III-ին, ստանում է նրա համաձայնությունը Արևմտյան Հայաստանում ևս դպրոցներ բացելու համար:
- 6) Հայկական դպրոցներ բացելու առաքելությունը երկրի արևմտյան մասում Մաշտոցն իրականացնում է 415-419 թթ.:
- 7) Առաջին բարձրագույն դպրոցը՝ վարդապետարանը, հիմնվել է Վաղարշապատում:

63

Ընտրել ճիշտ պնդումները.

- 1) 1724 թ. Երևանի պաշտպանությունը շարունակվել է ավելի քան երեք ամիս:
- 2) Գանձասարի հայոց կաթողիկոս Եսայի Հասան-Ջալալյանը խոչընդոտել է արցախահայության պայքարին:
- 3) Սղնախների շնորհիվ Արցախում ստեղծվել են կիսանկախ հայկական թագավորություններ:
- 4) 1724 թ. Կարբի գյուղի բնակիչները 4 ամիս դիմադրություն են ցույց տվել թուրքական բանակին:
- 5) Պարսկական շահը ճանաչել է Դավիթ բեկի իշխանությունը, իրավունք

վերապահել դրամ հատելու և նրա հետ դաշինք է կնքել:

6) Ռուսաստանի վարչապետ Գոլիցինին ներկայացված Հովսեփ Էմինի ծրագիրը կոչվել է «Հյուսիսային»:

7) 1724 թ. Արցախի ազատագրական ուժերը թուրքական բանակի դեմ համատեղ պայքարի պայմանագիր են կնքել Գանձակի մահմեդականների հետ:

8) Հովհաննես Թուրունջին 1666 թ. ժամանել է Փարիզ և հավաստիացրել ֆրանսիական արքունիքին, որ հայերը հույների հետ միասին պատրաստ են ապստամբելու Օսմանյան կայսրության դեմ:

9) Հալիձորի ճակատամարտից հետո Կապանի զինվորական հրամանատարությունն ամբողջությամբ անցել է տեր Ավետիսի ձեռքը:

64

«Հոչակագիր Հայաստանի անկախության մասին» պատմական փաստաթղթին վերաբերող պնդումներից որո՞նք են սխալ.

1) Հատուկ հողվածով ընդունվում էր Հայաստանի Հանրապետության օրենքների գերակայությունը ԽՍՀՄ օրենքների նկատմամբ: Եթե ԽՍՀՄ օրենքը հաստատվում էր ՀՀ Գերագույն խորհրդի կողմից, ապա այն գործելու էր հանրապետությունում:

2) Հոչակագրի մշակութային բաժնում հատուկ ուշադրություն էր հատկացվում հայերենի՝ իբրև պետական լեզվի կիրառման հիմնահարցին. հանրապետությունում ամբողջ գործավարությունը կատարվելու էր հայերենով և ռուսերենով:

3) 22 հողվածից բաղկացած այդ հիմնարար փաստաթուղթը նախանշում էր Հայաստանի տնտեսական և մշակութային զարգացման ուղիները:

4) Վերականգնվում էին Հայ առաքելական եկեղեցու ոտնահարված իրավունքները:

5) Հայաստանի բանակը պետք է ունենար իր խաղաղարար

առաքելությունները բոլոր երկրներում:

6) Հոչակագիրը հաստատում էր ՀՀ վճռականությունն Արցախն իր տարածքի անբաժանելի մասը ճանաչելու վերաբերյալ:

7) Հատուկ կետով արձանագրվում էր, որ Հայաստանը պետք է ունենա իր մասնաբաժինը ԽՍՀՄ զինված ուժերի սպառազինությունից, պիտի հասնի սեփական դրամական միջոցների ստեղծմանը:

65

Գտնել այն երկու իրադարձությունները, որոնք խախտում են տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Վանի տիրակալի հիշատակվելը կիմերների հետ Ասորեստանի դեմ թշնամական գործողություններ ծրագրելիս
- 2) Կարբեմիշ քաղաքի գրավումը դաշնակից զորքերի կողմից
- 3) Սատրապի կարգավիճակով Հայկագուն-Երվանդականների իշխելու ավարտը Հայաստանում
- 4) Պարույր նահապետի ճանաչվելը Հայաստանի թագավոր
- 5) Կարճ ժամանակով Սելևկյանների գերիշխանության հաստատումը հայկական չորս թագավորությունների վրա
- 6) «Ուրարտու»-ի վերջին հիշատակումը ասուրա-բաբելական արձանագրություններում
- 7) Տիգրան VI-ի գահ բարձրացվելը
- 8) Պետոս զորավարի ժամանումը Կապադովկիա

66

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Հովսեփ Վայոցձորցի կաթողիկոսի նահատակվելը
- 2) Սահակ Պարթևի վախճանվելը
- 3) Խոսրով IV-ի մահը
- 4) Հովհաննես Ա Մանդակունի կաթողիկոսի նշանակվելը մեծ դատավոր
- 5) «Հավատո հանգանակ»-ի սահմանումը առաջին տիեզերական ժողովի կողմից
- 6) Գյուտ կաթողիկոսի բարձրանալը Հայոց կաթողիկոսական աթոռին

67

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Սան Ռեմոյի կոնֆերանսի ավարտը
- 2) համալսարանի փոխադրվելը Ալեքսանդրապոլից Երևան
- 3) հայ-թուրքական սահմանագծի վերաբերյալ ԱՄՆ նախագահ Վիլսոնի իրավարար որոշման հայտնումը
- 4) Ա. Խատիսյանի կառավարության հրաժարականը
- 5) Արցախահայության 9-րդ համագումարը
- 6) Արսեն Շահնազյանի Գորիս ժամանելը և գեներալ-կոմիսարի պաշտոնն ստանձնելը

68

Հայոց արքաներին տրված պատվանունները համապատասխանեցնել նրանց անուններին.

ա. Արտաշես I	1) Աստվածային
բ. Աշոտ III	2) Տիեզերքի արքա
գ. Արտավազդ II	3) Կոտակ
դ. Խոսրով III	4) Երկաթ
ե. Տրդատ I	5) Ողորմած
զ. Աշոտ II	6) Բարեպաշտ
	7) Արտաշես

69

Հայ զինվորականների անունները համապատասխանեցնել նրանց կոչումներին.

- ա. Երկրորդ աշխարհամարտի առաջին հայ ԽՍՀՄ հերոսը
- բ. ավիացիայի մարշալ
- գ. նավատորմի ծովակալ, ԽՍՀՄ հերոս

դ. ԽՍՀՄ մարշալ, կրկնակի հերոս

ե. Հայրենական մեծ պատերազմի առաջին հայ ԽՍՀՄ հերոսը

զ. լեգենդար հետախույզ, գեներալ-լեյտենանտ

- 1) Հովհաննես Բաղրամյան
- 2) Հայկ Հովակիմյան
- 3) Արմենակ Խանփերյանց (Սերգեյ Խուդյակով)
- 4) Կարապետ Սիմոնյան
- 5) Հունան Ավետիսյան
- 6) Լազր Չափչախյան
- 7) Իվան Իսակով

70

Մեծ եղեռնին վերաբերող ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ

- 1) Արևմտահայերի ոչնչացման ծրագիրը պետականորեն մշակվել և նախապատրաստվել էր երիտթուրքերի կողմից՝ Առաջին աշխարհամարտի մեջ Թուրքիայի պաշտոնապես մտնելուց առաջ:
- 2) Թալեաթի անմիջական ղեկավարությամբ ստեղծվել էր «Թեշքիլաթը մահուսե» կազմակերպությունը:
- 3) Կայսերական Գերմանիան և Ավստրո-Հունգարիան գործնական լուրջ քայլերի դիմեցին՝ կանխելու կամ արգելակելու իրենց դաշնակից օսմանյան Թուրքիայի կողմից իրագործվող Հայոց ցեղասպանությունը:
- 4) 1915 թ. ապրիլի 15-ին Թալեաթի, Էնվերի և Ջեմալի ստորագրությամբ հրաման ուղարկվեց կայսրության նահանգային իշխանություններին, որով հրահանգվում էր խստորեն գործադրել հայերի ոչնչացման ծրագիրը»:
- 5) Մեծ եղեռնի ծանրագույն հետևանքը մեր հայրենիքի մեծագույն մասի՝

Արևմտյան Հայաստանի հայաթափումն էր, հայերի հայրենագրվումը:

6) Հայ ժողովրդի նյութական կորուստը կազմել է 15 միլիարդ ֆրանկ ոսկի: